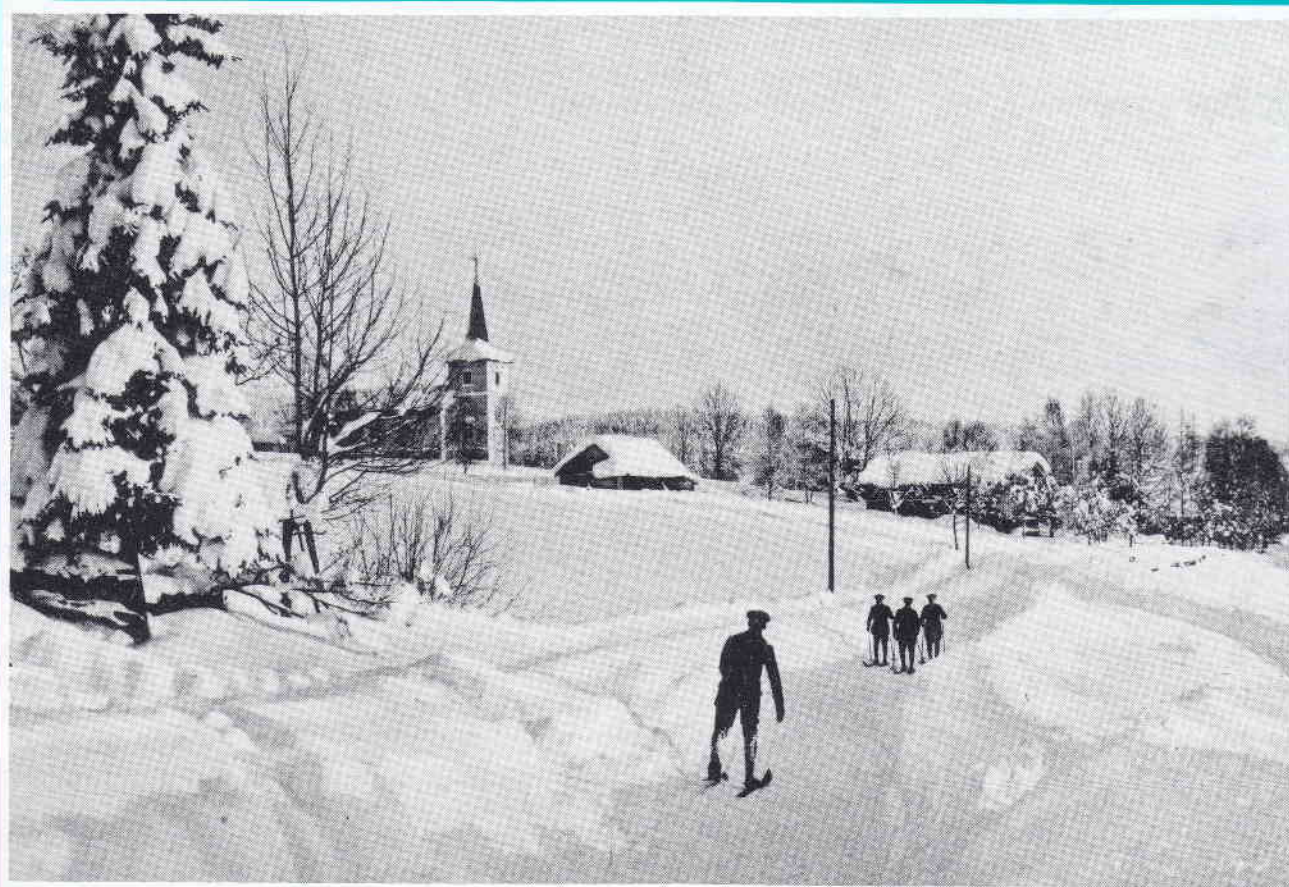

SKOGERHISTORIELAG

Historielagsnytt

Konnerud kirke ca. 1910

HISTORIELAGSNYTT

Nr. 2/94 13. årgang

Forsiden: Konnerud kirke

Innhold:

Nytt fra Historielaget	s. 3
Førjulistur til Drammen i 1912 av Lillemor Borge	s. 4,5,6
En gammeldags julekveld fra Blichfeldt's slektsbok	s. 6
Den lille skolen på Konnerud av J. Lie	s. 7,8,9
Den gang da ----- et intervju v/Hans Halden	s. 10
Oppvekst i gamle dager av Odd Steen	s. 11,12,13
Brevhilsen	s. 13
Kristen Postmann av Anni Tveten Isaksen	s. 14
Hagltårnet av Jo Sellæg	s. 15

Rettelse fra nr. 1/94

I referatet fra årsmøtet i Skoger Historielag, gjengitt i nr. 1/94, er det falt ut et navn. JEAN LORANGE ble gjenvalgt for en ny periode og vi gjengir lagets styre, som etter konstituerende møte har denne sammensetning:

Arild Sønstrød, formann	Ole D. Sofienlund, sekretær
Jean Lorange, nestformann	Gunnar Engen
Heidi Rustand, kasserer	Einar Juel

Varamedlemmer: Hans Halden, Edith Sollie og Karin Johansen

NYTT FRA HISTORIELAGET

På styremøter i Historielaget er det behandlet endel viktige saker som er fremmet av de respektive komiteer.

Skoger gamle kirke

Totalt er ca. 530 mennesker guidet i kirken inneværende sesong. Dette har gitt ca. 9000,- netto. Tilbudet går til tredje klassene på byens skoler. Før neste sesong vil opplegget bli noe bearbeidet. Lorange ønsket hjelp i guidearbeidet. Dersom noen kan ha interesse av slikt arbeid - så er han takknemlig for tips om dette. Arbeidet med kirkebøsse og brosjyrer fortsetter. Det er ført samtaler med Drammen Mannvesen om brannsikring av kirken.

Skoger Bygdesamlinger

Det har vært liten forespørsel om omvisning i sommer/høst. På dagtid er det tre pensjonister som tar jobben med omvisning. Ytterligere to kan trå til på kveldstid og ved ønske om engelsk språkføring. Fra ildsjelene bak museet er det ønske om mer aktivitet og de ser positivt på markedsføring gjennom plass i informasjonsbrosjyren som skal lages. Varslingsanlegg har tidligere vært diskutert. Hans Halden anmodes om å ta opp igjen denne saken.

Historielagsnytt

Ønske om å avsette en side i bladet til informasjon fra styret. Sekretæren følger opp dette og blir bindeledd mellom styret og Historielagsnytt. Redaksjonen ønsker også stoff fra de forskjellige gruppene.

Gotisk gruppe

Transkribering og katalogisering pågår. Innkjøp av datautstyr imøtesees med forventning.

Fotogruppa

Grunnet sykdom har aktiviteten vært

liten den siste tiden. Planer om gjennomgang og katalogisering av glassplater. Venter på datautstyr.

Teatergruppa

Historiske spill er og blir en suksess og "Plassfolket" vises igjen 13. og 14. mai i forbindelse med frigjøringsjubileet. Henholdsvis i Museumsparken og på Spiralen.. Karin Johansen og Betty Sønstrød har vært på et lærerikt og inspirerende kurs i Kolding i Danmark.

Vervingsbrosjyre

Styret satte som mål at denne skulle være ferdig i god tid før årsmøtet. Saken følges opp på neste styremøte hvor vi konkret vil jobbe med et førsteutkast til brosjyren.

Eventuelt

- a) Lorange refererte brev fra kulturrådet v/Ø. Berg. Ønske om mer kulturstoff i avisene. Lorange påtar seg å anmelde Historielagsnytt i avisene.
- b) Juel lanserte ide om å anlegge kulturløype i Skoger/Konnerud. En spennende ide som blir "tenkesak" og kan modnes i den enkelte til neste møte.
- c) Ønsker/forslag om program til årsmøtet mottas med takk. Teatergruppa utfordres.
- d) Teatergruppa ønsker å ta initiativ til å arrangere tur til Peer Gynt - spelet i juli/august.

FØRJULSTUR TIL DRAMMEN I 1912

av Lillemor Borge

Julebudskapet er uforanderlig. Men rammen omkring høytiden har endret seg. La oss skru tiden tilbake til år 1912. Da var det utenkelig med julegater, pynt og nisser i ukevis før jul, og ingen julesang ljomet mot oss fra høytalere på hvert gatehjørne. Det var færre fristelser og mindre kjøpepress når byen viste seg fra en nøktern side. Juletreet var forbeholdt julekvelden. Det ble plassert i bestestua om formiddagen og ble pyntet av mor og far bak lukkede dører. Først klokken 5 ble døren åpnet, og synsinntrykket var overveldende.

Møtet med juletreet var like overraskende hvert år. Det rakk til taket og var pyntet med levende lys, kurver med nøtter og rosiner, og lange rekker norske flagg strakte seg fra topp til rot. Unionsoppløsningen med Sverige var bare 7 år gammel, og enhver anledning ble brukt til å markere det rene, norske flagget. Under treet lå pakkene, pent emballert i gråpapir og hyssing. Makeløst vakkert i en tid da nistematen var innpakket i avispapir.

Tradisjonen med juleforberedelser er godt kjent. Noen variasjoner var det, hjemme hos oss var skikken at familien skulle ut på langtur før huset ble et kaos med slakt, bakst og vask. 3 uker før kaoset ble en dølahest tatt ut av Selvik Bruks skogsdrift. Den ble striglet og børstet og iført stasselen. Dombjellekransen lå som et perlekjede rundt manken. Forspent kurvsluffe tok ekvipasjen seg bra ut. Så fikk man heller godta at gampen var sliten og giret ned på skrittgang og full stopp i alle motbakker. Vi 3 ungene ble utstyrt med dobbelt sett ytterfrakker, skjerf, skinnluer og pledd. Tett som sardiner i boks ble vi stuert ned i baksetet. I forsetet tronet mor og far i kjørepelser. En ekte bjørneskinnsfell med hode og labber med store, svarte klør var ikke til å knipse av. Endelig var vi i siget-.

Det knistret unnder sledemeiene i sprengkulda, og frostrøyken la seg som rim på skjurfene våre. Dampen sto ut av hestens nesebor mens den bedagelig ga seg avsted på førjulstur med familien Fjeld.

Fra Aaserudkroken til Drammen var en reise kalkulert til 2 timer. Veien var betydelig lenger dengang. Nå er forlengst alle bakketopper flatet ut, dalsøkk fylt opp og svinger rettet. Nye veistomper har forkortet lengden, Konnerudbakkens slalom er borte.

Allerede i Svingen fikk vi føling med en fremmed duft da vi passerte smia til smed Knudsen. Køllukta var god og ga assosiasjoner om byen. Forventningene steg-. "Nå er vi i Snekkerstibakken", sa far. Og der ligger "Snekerstua", sa han om en stund og pekte på et lite, rødt hus. Litt småkoselig prat i ettertid da Jarlsbergveien snor seg fra Konnerud til Skoger kirke, og har tatt opp i seg alle kjente og kjære stedsnavn langs ruta.

Jordbrekkskogen var øde og skogen vokste tett og mørk like inn til veigrøfta. Vi fikk høre at det spøkte her natterstid. Her kunne man møte både likfølge og hesteskyss som bare forsvant i det øyeblikket de passerte. Her steilet hestene og nektet å flytte en fot før de plutselig "fløy ut" og kunne havne over brøytekanten. Vi ungene var vel vant til mystikk, troll og hulder hadde far møtt ofte inne i Gravdalsskogene, og ved Løkkafossen hadde han hørt nøkken spille vakkert på sin fiolin. Slike historier var datidens krim. Takke meg til noen spøkelser som raskt forsvinner i tåka fremfor dagens vold som via skjermen trenger seg inn i de tusen hjem. Konnerud var neste stopp. Der var det stusselig, gruvedriften

nedlagt og her bodde mange "stakkars barn", så husk på å vær takknemlig, sa mor. Omsider kom Haggeltårnet til syne. Et unikt byggverk som strakte seg 7 etasjer opp mot himmelen. En primitiv "våpen-fabrikk", basert på tyngdekraften. I slutten av 20 åra ble det revet. Det var vel verneverdig, og kunne vært en attraksjon. Maken finnes knapt i hele verden. Fra Haggeltårnet kunne vi skimte byen, fabrikkpipene sto tett langs Drammenselva, og røyken veltet ut og la seg over dalen. Bylukta ble snust inn nedover Konnerudgaten, hvor husrekkene imponerte sammen med trippende fine damer. Med store hatter og slør foran ansiktet spaserte de på fortauet. Subbesie skjørt og kalosjer var sikkert godt og varmt, og med begge hendene stukket inn i en stor skinnmuffe, var de nesten noen overnaturlige vesener.- Men nå nærmet vi oss målet, Onshuusgården. Vi svingte inn i Shultzgt. der Emil Onshuus hadde sitt domene. Et toetasjers, okermalt, beskjedent hus med fasade og kundeinngang mot gaten. Over døren hang et stort skilt med denne opplysning: Gross. E. Onshuus, Mel og Fedevare, tlf. 284 -. En smal portal langs forretningens sidevegg førte oss forbi bakdøren, forbi 2 kontorer, en leilighet og en romslig do. Og da var vi inne på den store plassen som er den egentlige "Onshuusgården".

Store lagerbygninger omkranset stedet, men den ene langsiden var prioritert hestene. Speltau med krybber lå på rekke og rad, her var det service med tilsyn og hjelp av lagersjef Hansen. Nå kunne vi bare stavre oss tilbake til bakdøra der vi havnet bak disken i denne velassorterte butikken. 3 trappe-trinn opp, og et lite avlukke ble oss tildelt av grossererens personlig.

Oppbevaring av reisetøy var en av mange tilbud denne smilende og bukkende personen ga sine kunder. Befridd for hest og utstyr var det

bare å gå "på by'n.

Plassen tillater ikke noen utredning om vårt møte med en ny verden. I korthet er det bare å si at etter etpar timer med intense opplevelser sovnet minstemann på 2 1/2 år i en krok hos J.G. Dahl, manufaktur. Og da gikk veien tilbake til E. Onshuus, bak disken, på nederste trappetrinn mot reisetøyavlukke. "Sitt pent og stille her til jeg har handlet ferdig", sa mor og forsvant.

Nå var vi overlatt til trappe-trinnet med god utsikt over forretningens varer og virksomhet. Sirupstønna var plassert i kroken der vi satt, og uanstelig kom betjeningen og tappet gylden, seig sirup i spann og Norgesglass. Vellukten nådde våre små neser, og vi forsto at barna i byen var heldige, de fikk nok all den sirupen de ville ha. Betjeningen sendte oss et smil i farta, og kommenterte våre splitter nye fettlærstøvler og raggsokker, 2 nummer for store så vi skulle ha noe å vokse i. Rett ofte steg sjefen sjøl ut av sine kontorer og inispiserte sin stab. I ulastelig mørk dress og hvitt skjortebryst skred han frem med sitt lett huskende ganglag. De sorte, lett knirkende skoene var like blanke som hans hodeskalle. Smilende og nikkende til alle kanter ga han oss trygghet, utplassert som vi var. Kremmerhuset med kjeks og drops glemte han aldri, det forkortet ventetiden.

Gross. E. Onshuus var født i 1867, og var forretningsmann hele livet. Han hadde mange tillitsverv og satt også i formannskapet. Han eide og bebodde Smithe-Strøm gård, og restaurerte dette praktbygget med nensom hånd. Bygningen ble fredet i 20 åra, og eies i dag av bygningsvernkonsulent

Jo Sælleg. Det betyr sikkerhet i en tid med store raseringer.

For oss som minnes 80 år tilbake, står Smithe-Strøm gård som eneste synlige plett fra den galante herres storhetstid. Den joviale, elskverdige gentlemans "Onshuusgård", med speltau, lagerhus og heisekraner er borte. Mulig ligger den begravet i dypet under Byhaven et sted. Uten servicen til E. Onshuus ga hest og barn, hadde det ikke vært mulig å dra på førjulstur, og jeg hadde vært et minne fattigere.

EN GAMMELDAGS JULEKVELD

fra Blichfeldts slektsbok

Ja hvordan feiret man julekvelden for et par mannsaldre siden?

Fra boken om slekten Blichfeldt, utgitt av en utflyttet Skogerbøring Ragnar Blichfeldt, har vi hentet en beskrivelse av hvordan julaften ble feiret på Øvre Knive for ca. 100 år siden.

Det er forfatterens eldste bror Olaus Blichfeldt, som virket som lærer i Skoger i mer enn 40 år som skriver om sin barndoms julaften. Olaus var nr. 3 i en søskenflokk på 12 og så sent som i 1955 levde alle 12 med en samlet alder på 788 år.

Vi lar Olaus fortelle om sin barndoms julaften:

"Julaften på Knive står vel for oss i søskenflokken som noe nærsagt hellig. Den artet seg visstnok så noenlunde ens for alle så lenge far og mor levet. Kl. 5 skulle treet være pyntet og pakkene på plass under treet.

Tjenerne skulle være med og gå rundt juletreet, og rene og nystrøkne måtte alle være. Vi hadde badet og skiftet fra topp til tå, og i min oppvekst hadde vi nye lærstøvler og nye hjemmesydde klær til jul, oftest av tøy mor og pikene i løpet av høsten hadde vevet. Far hadde kjøpt i England en maskinvevestol av jern hvor man bare satt og trådte på 2 pedaler, og så gikk skyttelen av seg selv, frem og tilbake, frem og tilbake. Jeg har aldri sett eller hørt om andre familier som hadde en tilsvarende vevstol. På den ble det vevet bomullsstoffer til skjorter osv. Når så alle julesangene var sunget, bød mor oss inn i stuen, hvor aftensbordet var dekket. Det servertes alltid risengryngrøt og ribbe og pølse. Det gamle vakre ølkruset gikk rundt så alle kunne forsyne seg etter behag. Etterpå var det vin, kaker og epler.

Far leste alltid litt av juleevangeliet og vi sang bordsalmen før og etter maten. Til slutt gikk alle frem til far og mor og tok dem i hånden, med takk for maten. Vi følte det slik at vi takket for maten for et helt år."

DEN LILLE SKOLEN PÅ KONNERUD

av J. Lie

Ved den lille skolen på Konnerud med ett værelse til tre klasser, og bare tre skoledager i uken på hver elev - ja, en tid bare to dager hver uke - ble undervisningen i 1890-årene litt kortfattet i enkelte fag, det var alt for stort arbeidspress på en lærer.

Lærer Johannes Pedersen som kom til Konnerud fra Trøndelag, var en suveren herre i skolens eneste klasseværelse, alltid iført bonjour og et smalt sort bånd om kraven knyttet som slips med sløyfer og ender hengende løst nedover det hvite, stive skjortebrystet, og var eneste mann på Konnerud med denne originale kunstneriske slipspynt.

Han var også kirkesanger, en dyktig religionslærer og all round skolemann, men undervisningen i riktig uttale av utenlandske ord, navn, byer og steder var en del mangelfull. Han var høy og tynn, og en racer til å gå. Når han hadde ærend til Drammen etter skoletid, var farten på veien så stor at bonjourflakene flagret etter ham. Marsjkonkurranser var ikke oppfunnet den gang, der ville han blitt en desidert førstemann.

Pedersen var en stor elsker av skråtobakk, når ny kvartrull var innkjøpt, viklet han, som den ordensmann han var, bladene ut og ordnet alltid disse pent lagvis i en metalldåse. Når dette var gjort, la han et nytt brunsausset blad i munnen, fant frem lommetørkle fra baklommen i skjøtene på bonjouren, tørket av fingrene og munnen, og så gikk undervisningen videre. Denne seremoni var skoleklassen vidne til hver dag. Hvis det seilte papirkuler gjennom luften fra guttebenkene over midtgangen til jentesiden, var Pedersen øyeblikkelig ved skytterens side, straffeutmålingen kom omgående og ble utført ved pulten i form av en spesialvridning med øreflippen til synderen, som viste fram et fordreiet ansikt av smerte og fryktelige grimaser, hele klassen

satt i stum medfølelse og så på eksekusjonen.

Den gamle skolen på Konnerud

Vognmann Knud Olsen, Drammen, kjørte daglig rute gjennom skolegården med hest og trille fra jernbanestasjonen på Strømsø, med gjester til og fra Konnerudkollens Sanatorium.

Da barna gikk på skolen bare hver annen dag, var det god tid til lekselesningen, men etter hvert som de ble større, måtte de også delta mer og mer i småbrukenes daglige gjøremål. Allikevel var det rikelig anledning for guttene å gå på fisketurer til Major-dammen, Bremsa, Steglevannet og Hagatjern. Indianerkrig var en yndet guttelek, med pil og bue, selvlagde tomahawker av gamle bordbiter og myttede hønsefjør stukket inn i Nansenluene på hodet, skulle etterligne navajo-indianernes fjærpryd. Guttene flekte barken av oretrær og smurte sevjen av stammene over ansiktet, oresevje setter en sterk rødbrun farve på alt når den tørker. En av guttene som

streifet meget omkring i skogen alene, klarte en gang ved et slumpetreff og slå ihjel en hauk. Han gikk til lensmann Mandt i Strømsgodset med den, og fikk åtti øre i skuddpremie, hauken måtte han ta med seg hjem igjen, men med ett ben mindre. For at ingen skulle komme og vise frem samme hauken og få skuddpenger flere ganger, kappet lensmannen det ene benet av den.

Vinteren 1900-1901 var den verste snøvinter over Drammensdistriktene i manns minne. Togene sto fast i snømassene ved Sande, Spikkestad og Heggedal, to døgn i juledagene, noe lignende har ikke hendt siden. Alle gjerder, småhus og veier på Konnerud var nedsnedd, hele landskapet var forandret, guttene sto på ski fra låvetakene, og rypene holdt inntog i bygden til stor forundring for alle.

Etter juleferien den vinteren, fikk tretten-åringene i stiloppgave å skrive om: "Hvordan jeg hadde det i julen". Ved Johan's hjem måtte snøen ha antatt dimensjoner som sprengte alle vegger. Han leverte inn sin stilbok hvor det bare var skrevet en eneste linje og et punktum så stor som en ert. Læreren vendte guttens stilebok mot klassen, så alle kunne se den, og leste opp verdens korteste og merkeligste stil: "Jeg satt inne, og måkte sne hele julen". Meningen var nuligens at det skulle stått "eller" i stedet for "og" i setningen.

Og Lukas da. Han var så uheldig, stakkar, at han kunne svare riktig på et vanskelig spørsmål i religionstimen. "Det står i Lukas 3-16", svarte han, og svaret var riktig, men etter den dag fikk han tilnavnet Lukas 3-16, og da han ble oppflyttet, ble tallene forhøyet til Lukas 4-17. Menneskebarn er ubarmhjertige og skånseløse mot hverandre.

Korpulente Otto Lurk fra Mjøndalen foretok årvisse turer over Konnerud

og solgte bibler. Engang kom han til en familie hvor fruen sto og stekte pannekaker til middag. Hun spurte om han hadde lyst på en smak. Dette lot den sultne og matglade mann seg ikke be to ganger. Han smakte og tygget, svelget og spiste opp alle pannekakene fruen hadde stekt. Barna satt rundt omkring i stuen og så morens deilige pannekaker med jordbærsyltetøy forsvinne i Lurkens rommelige mave. I stedet for pannekaker måtte barne få smørbrød med sirup på da Lurken var gått, men det var også godt.

"Magaplask" i Stordammen, Konneruds vakre himmelblå soløye, var alle jenter og gutters høydepunkt i badesesongen, med latter, masse moro og høye hyl, når de balanserte barbent på vonde sylskarpe stener og spisstaggete bergskrenter langs strandbredden og ble sårpent.

Når vinterens korte dagslys avsluttet ettermiddagen i skumringstimen, satt husmødrene med bundingen og "bandt hoser", de holdt barnevuggene i gang ved å trå på vuggemeien. Til det monotone akkompagnement av vuggens rugging på gulvet, sang de gamle Tallaksens melodiske vuggesang, da som "reivetultene" på reisen til drømmeland, mens mørket senket seg bløtt og stille over naturen.

Det var stor glede blant barna hver gang parafinlampen ble tent. Til tidsfordriv i de lange vinterkvelder, utenom lekselesning, spilte de ofte "mølle" med ni hvite og ni sorte knapper.

Nordenvind-stormene jaget over Konnerudhøydenes snødekte jorder i svarte vinteraftener og pisket snøen gjennom den mørke luften i hvinende driv, som fylte alle veier så de forsvant, vinden bygget harde snøfonner man kunne gå på dagen etter uten at sporene fra hælernstøvlene syntes.

Vindkastene hvirvlet ulende rundt hushjørnene med ilske rykk, så det knaket i lafteveggene. Barneflokket satt stille sammenkrøpet i ovnskroken med redde øyne og hvasket lavt til hverandre mellom de uhyggelige voldsomme vindkulene.

I det urolige vindblaffende lyset fra trekkhullet på den gamle etasjeovenen, leste eldste skolegutten for sine mindre søsken i den store, slitte "Paus & Lassens Læsebog" fra 1886 om H. Wergelands dikt "Juleaftenen"- jøden med barnet som frøs ihjel i snøstormen jule-natten, da ingen ville lukke ham inn - og den dramatiske skildringen med de gripende ord: "I sligt et veir, da får du bønner, Gud".

Jtferdstrangen grep mange av ungdommen på Konnerud omkring 1900-tallet og årene utover.

Lysten og trangen til å tjene penger var drivkraften. Selma Loe reiste allerede før hun sluttet på skolen. Karl Ribe, Thorvald Dalen, Sigurd Lie, Olaves Lesperud, Martha Dahlen, Oskar Hallan med flere, emigrerte etter hvert. Søskenene Halfdan, Magna og Asta hagen, dro til statene noen år etter konfirmasjon. Karl Sjulsen reiste til Argentina, et forlydende meldte siden at han var forulykket i en grube.

Noen få av utvandrerne besøkte siden en enkelt gang sin barndoms smilende vakre hjem, de morsomme roteball-lekeplassene, eller gikk den gamle skoleveien forbi steinrøyser og stubber, gjennom blide sommergrønne bjerkelie med stolte granåser som dominerende bakgrunn, men de fleste kom aldri tilbake. Nå behøver de ikke å komme, hvis de lever. I dag ville de ikke like seg, de ville ikke kjenne de kjære minners eventyrsteder igjen. Lev i fremmed land, lev der borte - med stråleglansen av barndommens solskinnende glorie gjemt i hjertet.

Skolelærer Pedersens gamle informasjonsmetoder viste seg å være verdi-

fulle og gode grunnleggende kunnskapskilder for syvåringene, som vokste opp under hans kateter i 1890-årene. I livets vandring kommer ingen til å gå på bare blomsterstier, men alle fikk bra stillinger, selv om de ikke utvandret. Flere fikk ansettelse ved Norges Statsbaner, noen ved politietaten, en gutt ble lærer, en prest og en misjonær, noen av guttene gikk ingeniør-veien, to gutter ble litografer, en ble banksjef, en kjøpmann og en handelreisende.

I tiden før århundreskiftet hvilte det alltid en katedralsk stillhet og harmonisk fredfylt ro over Konnerud om søndagene. Kirkefolket kunne gå side ved side midt i veien til kirken uten å møte et farlig, bråkende, bensinosende bil-uhyre. Andaktsfulle satt de under kirkehvelvet og hørte på sin avholdte prektige prest Megrund, illustrere dagens evangelium med forklarende ord. Småbrukerne spaserte langs jord- og åkerlapper hver helg, Andre sto ved skigardene som delte mellom eiendommene, tok seg en piperøyk og pratet med hverandre om thomasfosfat og kainit kunstgjødning, og hva som var mest lønnsomt å dyrke av magnum-bonum eller brubank poteter.

Katten satt dovent på dørtrammen, myste mot solen og vasket seg med labben. Gjøkens to-tonige lokkesang lød i det fjerne. Sommer vinden strøk lett og kjælt over slåtteferdige enger og duvende kornåkrer, gamlefolket dormet på havebenken ved solveggen i stille meditasjon. Luften var mett av de store evigheters uforklarige stillhet, som la seg over markene og skogene, gjennom varmedisen pustet naturen lydløse åndedrag over jordene, over husene, over menneskene. Ingen motorlarm kunne høres, intet arbeidsbråk av noe slag kunne merkes, hviledagen var hva den skulle være - hvile og fred - over alt - for alle!

DEN GANG DA ----

et intervju v/Hans Halden

Det er lørdag, en dag i august-94. Ute er himmelen mørk, og ett etterlengt regn strømmet ned.

Jeg sitter hos to åndsfriske, selvhjulpne og gjestfrie damer:

Klara Wisting 90 år, - og søsteren Gustava 87 år.

To ekte Konnerudværingar som kan fortelle mer om Konnerud enn de fleste.

Klara beretter:

Da jeg i 1911, som 7 åring, begynte på Konnerud skole, ja, - da bodde det bare en 350-360 mennesker her oppe, - og i historisk målestokk er jo dette ikke så lenge siden. Men om sommeren bodde det mange flere her, for mange fra Drammen ferierte her på Konnerud på den tid. Det var bare slik dengang, at for de som hadde anledning til å ta ferie - og det var slett ikke alle - ja, så måtte feriestedet ikke være lenger fra Drammen enn at en kunne gå, i bestefall sykle.

Og Konnerud, med sin friske luft, Stordammen og nærliggende natur var ettertraktet i så måte. Jeg husker det var mange som leide bort boligen sin for å få en liten attåtæring. Selv flyttet de ut i bryggerhus eller sidebygning.

Mange bygde seg hytter, og flere av disse finner en fortsatt i bruk. For flere kjente kjøpmenn i Drammen, var Konnerud på den tid et yndet feriested. De fleste av disse er borte nå, men Klara husker dem alle.

Fra stedet vi sitter er gården Gråbeinsletta - bedre kjent som Bruuns-vik - den nærmeste. Stedet huskes med gamle hus, og som ble brukt av vinhandler Båshus fra Oslo, som feriested.

Heller ikke langt unna, mellom Fredholdt og Gråbeinsletta, lå Mjelva-villaen, helt ut mot Gamleveien. En hvitmalt, staselig gård hvor manufaktur-kjøpmann Martin Mjelva

ferierte med sin familie.

Lyngbråten - også kalt Rudolph-villaen, er et sted som fortsatt finnes i Bekkedalen. Opprinnelig var det bryggerieier Wriedt som bygde gården. Gråden Brekke var feriestedet til grosserer Andreas Brekke. Klara's oldefar førte opp en tømmerbygning på stedet, en bygning som senere er flyttet til Kristinelund/Skalstad. Blankenborg er et sted ovenfor Granstad i Kollerudveien. En konsul Myhre ferierte her, og en husker Svendsen som vaktmester.

Granstad var først feriestedet til rørleggermester Holmsen, men senere bosatte han seg fast her. Espeseth ligger i Espesethgata, øst for Konnerud skole. Lilloe, som hadde tilknytning til Wriedt-bryggeri, ferierte her.

Onshuus-villaen, i dag bedre kjent som Sanitetshuset på Konnerud, var feriestedet til kolonial-kjøpmann Emil Onshuus med familie.

På Solenga, nærmeste nabo til Solbakken pensjonat, ferierte grosser er Kristian Knutsen.

Konnerud-hytten, et idyllisk sted ved Stubberudveien innenfor Skalstad, var tidligere feriestedet til Olaf Nilsen - mangeårig ordfører i Drammen.

Barlag på Gomperud har navnet etter kunstmaler Barlag, som før han flyttet dit, hadde dette som feriested.

Dengang da ----- da alle mere eller mindre kjente hverandre på Konnerud. I dag er Konnerud en bydel under Drammen med et innbyggertall som nærmer seg 10000, - og disse er ikke bare ferierende.

-- det er snart itt'no som det he vøri --

OPPVEKST I GAMLEDAGER

av Odd Steen

Noen av bygdas pensjonister ble høsten 1993 engasjert ved barne-skolene i bygda for å fortelle om spesielle forhold fra deres egen barndomstid. Temaene var høyst forskjellige, fra alminnelige bo- og skolesituasjoner til kunsten å lage en god sopelime.

Et par av dette blads medredaktører ble også tatt ut til en slik jobb og redaksjonskomiteen har valgt å ta med et utdrag av "innleggene" i disse spalter:

Jeg har valgt å fortelle om hverdagslivet på en gård samt ta dere med på et stykke av min skolevei der jeg møtte et yrkesliv og situasjoner som for lengst er borte og nå bare er historie.

På grunn av en helt annerledes gårdsdrift var det stort behov for arbeidskraft. Det var det heller ikke vanskelig å få tak i. De fleste av de som gikk ut av folkeskolen fikk ikke anledning til videre utdanning. Mange gutter utover i bygdene tok seg jobber som gårdsgutter rundt på gårdene og jentene som hushjelpere både i byen og på bondegårder. Flere barn i hver familie og det forhold at vi bare gikk på skole annenhver dag gav muligheter for mer hjelp fra familien enn det er i dag.

Endring i driftsform har gjort at flere uttrykk er ukjent for skolebarn i dag.

Vet dere hva f.eks. ei drengestue er for noe, eller en sveiserbolig?

Vi måtte tidlige være med å jobbe. Det ble særlig mye luking, på alle gårdene var det dyr som det måtte samles vinterfor til. Foruten å luke turnips og kålrabi hjemme hos oss selv, tok vi lukejobb hos naboene og tjente noen penger. Det samme gjorde vi når det var potetopptaking om høsten. Da hadde vi forresten såkalt potetferie og da gikk vi rundt hos bøndene i nabo-

laget og jobbet og tjente penger hele potetferieuka hvis vi var ferdig hjemme hos oss sjøl. Skurtreskere var ikke vanlig på gårdene så vi var med og bandt kornband. Slåmaskinen, som ble trukket av en hest, eller vanligvis et par hester, var påmontert et utstyr med et ekstra sete der det satt en mann som med et spesiallaget treredskap samlet kornet på et brett. Når han hadde samlet kornet i en passende haug på brettet, vippt han brettet ned i bakkant så den oppsamlede haugen gled ned på bakken der bindegjengen stod klar til å utføre sin jobb med å binde kornband. Etterpå ble kornbanda satt opp i noe vi kalte rauk for så å bli hengt på en hesje for tørking før innkjøring på låven.

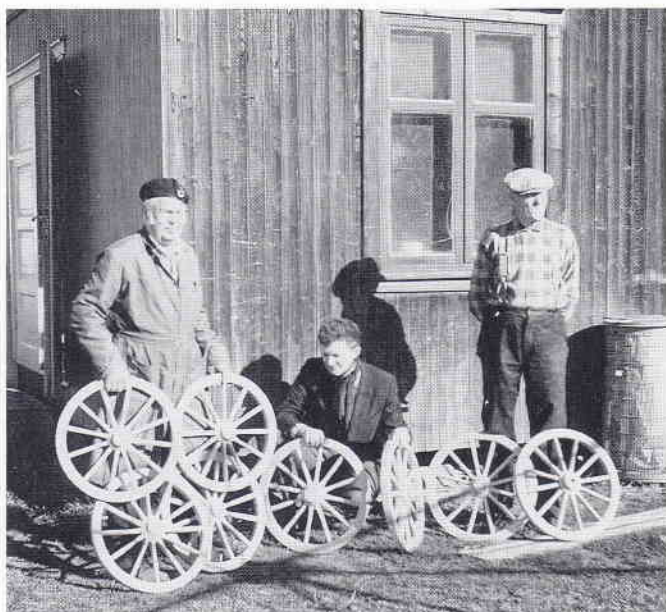
Det var også veldig stort behov for ved, elektrisk komfyr var det få som hadde og vi måtte være med til skogen å sanke ved for å ha til det vi kalte kjøkkenved for matkoking hele året. Ved til oppvarming av de mange oppholdsrom var det som regel en gammel bestefar på gården som tok seg av.

Det var forøvrig interessant å se tilbake på hvor omhyggelig folk gjorde seg nytte av alt som vokste så intet skulle gå til spille. Jeg ser for meg min nabo, Gamle Maren i Bærheim, som gikk med kua i band og beitet langs bygdeveien mens hun med flittige hender strikket strømper til sin barne-rike familie. I den samme familie var det ikke få liter bær, blåbær, og tyttebær, som ble plukket og fraktet med toget til Bragernes torg og på den måten bidro til å skaffe mat og klær til en stor familie.

Dette får være nok om det som skjedde i hverdagen i de enkelte hjem. Jeg har lyst til å vise dere hvordan deler av min skole-

vei "så ut" i gamle dager.

Rett over veien her ved Skoger skole var snekkerverkstedet til Erling Bjørnstad. Erling lagde forskjellige slags kjøretøy for hest; kjerrer og vogner. Han var også skimaker, mine første ordentlige ski lagde Erling, de var laget av asketre, de hadde en sånn sukkerbittupp foran.

Erling Bjørnstad (t.h.) utenfor sitt snekkerverksted

Nede i veikrysset lå butikken Heimtun, den husker kanskje dere også, men da het ikke kjøpmannen Bjarne Eriksen, han het Syversen (tidligere Styrmø). Eriksen kom ikke før midt i 1930 åra.

Litt lenger ned på E-18, eller Den Sørlandske hovedvei som vi sa, var det 2 bakerier, der som Odd Gjertsen bor i dag var baker Løsnes og rett over veien der som Bølum bor var baker Eggum. Hos Eggum var vi innom, hvis vi hadde noen ører i lomma, og kjøpte kakesmuler, for 10 øre fikk vi en stor pose med kakesmuler.

Ved oppkjørselen til Alf Mogensen lå snøplogen som ble brukt til å brøyte "den sørlandske" fra dele

mot Sande og ned til Nedre Eik-krysset. Den roden ble brøytet av bl.a. Hugo Holm og det foregikk naturligvis med hestekraft til bilene overtok rundt 1930.

Nedenfor snøplogen var snekkerverkstedet til Olaf Bjørnstad som hadde spesialisert seg på trapper og vinduer og dører. Olaf var søndagsskolelærer og bedehusets leder i mange år. Olafs far hadde samme sted drevet verksted og ble på bygda alltid benevnt med "Hjulmaker'n".

Naboeiendommen nedenfor var smia til Hans Thoresen som etablerte seg der i 1918. Smia er borte, den lå nær huset som sønnen Bjarne Thoresen (85) bor i dag. Hans Thoresen var utlært vognsmed i Drammen, hans "svenneprøve", en kjøkkenvogn ble forøvrig stilt ut på en utstilling i Kristiania. I Thoresensmia ble forøvrig laget beslag og håndtak til likkister for levering til en kistefabrikant i Drammen.

Bygdesmiene var et viktig og nødvendig ledd i et bygdesamfunn. I tidligere tider hadde de fleste større gårder sin egen gårdssmie, men etter hvert ble denne virksomhet mer spesialisert. Her i Skoger hadde vi 3 skikkelige bygdesmier. De 2 andre var Hauglandssmia skrå over veien for Tuft Landhandel der hesteskoing var dominerende samt smia til Harald Engelkor i Svingen i Vest-bygda.

La oss også ta med et par steder til mens vi vandrer langs skoleveien. På gården Vestheim der Kirsten og Audun Husum bor, der var det telefonsentral. Det var ikke automatisert telefonsystem den gangen. Skulle du ringe til noen måtte du først oppkalle sentralen ved å sveive på et batteridrevet veggapparat som fantes i noen hjem. En av

EN BREVVILSEN

søstrene til Audun som betjente sentralbordet satte deg så i forbindelse med den personen som du ønsket å snakke med ved å plugge inn en propp eller plugg på den rette plass eller i det rette hull.

Det siste sted jeg vil nevne før vi svingte opp til Eikhaugen var den lille butikken til Hans Berg som begynte butikk der etter at han sluttet som forpakter i Skoger Prestegård. Butikken var der som hans yngste datter Maldy Ovnan bor i dag i Hans Bergs vei, som er oppkalt etter han som drev butikken.

, slik kunne vi ta for oss flere steder i bygda og fortelle om livet i hverdagen her ute på landsbygda i gamle dager.

Det vil naturligvis bli for mange detaljer, men jeg må fortelle om noe av all den trafikken som foregikk ved Skoger meieri og Skoger stasjon, 2 bygninger som ikke eksisterer nå.

Til Skoger Meieri kom bøndene fra gårdene omkring kjørende med hest og vogn og leverte sine melkespann. De som skulle handle i meieri-butikken eller hente posten eller hadde andre ærend på stasjonen bandt hesten i et slag rekkverk og det var montert ringer til å binde hestene i. 3 butikker var det ved Skoger stasjon. Foruten dagligvarebutikken i Meierigården var det butikken til Martin Grimsrud og butikken til Røgler (Tuft Landhandel).

Historielaget har mottatt et hyggelig brev fra en dame, nå bosatt i Sømna på Helgeland. Hun beretter om mange minner fra sin barndom i Skoger. Vi gjengir et utdrag av brevet:

Red. komm.

Kjære Skoger Historielag.

Her kommer en liten hilsen fra ei som bor på Helgelandskysten, og som sitter og minnes tilbake til sin barndoms bygd,- bygda jeg bodde i under krigen.

Jeg mimrer ekstra nå da jeg har fått 3 blader "Historielagsnytt" og boka "Vi ser tilbake" med bilde av Skoger Gamle kirke utenpå.

Dere lurar vel på hvem jeg er. Jeg heter Marit Davida Jakobsen, men dengang jeg bodde i Skoger var mitt familienavn Fjeldsø-Emilsen. Min far het Mathias Emilsen, og mor Ågot

Vi bodde på Borgeåsen dengang. Et trivelig sted med skog og ville dyr tett innpå oss. Selv hadde vi både gris, høner og katt.

Vi barna hadde meget moro sammen. Vi hoppet i høyet, vi badet i Bremsa og vi gikk turer i skogen. Det var spennende for en jente på 6 år å begynne på skolen, men Aud Beheim to vel imot oss, og det ble noen fine skoleår hos henne.

Jeg glemmer aldri de hyggelige menneskene jeg møtte i Skoger, og je sender en hilsen til alle som husker meg.

Jeg trives her i Sømna, hvor jeg er med i en pensjonistforening.

Jeg ønsker Skoger Historielag lykke til videre.

Hilsen Marit D. Jakobsen, f. Emilsen
Vik i Helgeland

KRISTEN POSTMANN

av Annie Tveten Isaksen

Kristen Tveten var landpostbud i 30 år, fra 1920 til 1950. Denne jobben fikk han i konkurranse med en del andre Konnerudbeboere, og etterhvert gikk han bare under tilnavnet "Postmann". Det var ikke snakk om en vanlig postombringelse som vi tenker på idag. Det var ikke bare brev og kort, men henting og sending av pakker, hørte også med til dagens gjøremål.

Når Konnerudfolket fikk pengebrev, måtte han også ta med seg pengene fra postkontoret. Det hendte jo stadig at noen skulle sende brev, men manglet frimerker. Dette løste de ved å legge penger til porto i kassen sammen med brevet.

Det var 4 - 5 røde kasser som måtte tømmes på vei nedover hver dag. Slike kasser hang det blant annet på Skallstad, Gramsborg og andre kjente steder utover på Konnerud.

Det ble lange dager, opp ved femtiden for å fore hesten, så den skulle få tid til å spise "frokost" før arbeidsdagen startet. Så var det å gjøre seg i stand, for så å dra hjemmefra ved halv syv-tiden, i all slags vær. Verst var det selvfølgelig om vinteren, med 20 kuldegrader eller mer, sammen med rikelig mengde med snø.

Noen ganger var det så mye snø og mangelfull brøyting, at han måtte la sleden stå igjen og sette seg på hesteryggen og ri det første stykket. For så å låne seg en slede lengere ute på Konnerud, der snøbrøytingen var kommet igang. Så noen "dans på roser", var det ikke.

Julaften ble kanskje den lengste dagen, da hendte det ofte at klokken ble både 16 eller mer før han var hjemme. De årene postmengden var på det meste, måtte han også ta 2. juledag til hjelp, til en ekstra postrunde.

Når han kom til byen, var det å stalle opp hesten, før turen gikk til postkontoret. De første årene hadde Tveten

hesten sin stående hos Baker Pedersen i Haugesgate, hvor det var ledig stallplass. Senere måtte han "parkere" hesten hos kjøpmann Onshus på Strømsø.

Når han kom hjem ved halv to - tiden, ble det rene poståpneriet, hjemme. Kan huske at stallveggen hang full av postkasser, som tilhørte folk som bodde videre innover i Stubberudkroken. Utover eftermiddagen da disse kom for å hente posten sin, kom de som oftes innom kjøkkenet til Anna Tveten for å høre siste nytt fra byen. Da vanket det alltid en kaffetår, for kaffekjelen sto klar.

De første årene hadde han også med seg "Busken" - Buskerud Blad, fra igår. Den gangen fikk ikke de som bodde ute i distriktene avisen samme dag den ble trykket. Men etterhvert ble det mer og mer vanlig at folk fikk avisen samme dag den ble trykket. I den sammenheng ble det første avisbudet "ansatt" på Konnerud. Jeg mener det var Arne Larsen på Grinnerudbrenna som ble Konneruds første avisbud.

Postmann Tveten var en kjent og beæret mann i distriktet, ikke bare på Konnerud. Folk sto og passet han opp langsetter postruta, ikke bare for å høre etter post, men like mye for å høre nytt fra byen.

Tredve år i Postverket

HAGLTÅRNET

av Jo Sellæg

Hagltårnet sett fra Konnerudgata. Tårnet var rødmalt og et kjent landemerke i hele dalen. Låven i billedkannten til høyre tilhører Smithestrøm (revet 1946-48) og uthuset til venstre hører med til Solberggården.

Hagltårnet er et kjent stedsnavn på Strøm på tross av at tårnet ble borte for 50 år siden. Tårnet lå på nedsiden av veikrysset Konnerudgata/Smithestrømsveien og ble reist så tidlig som i 1898. Bøsse-maker Hans Cornelius Larsen hadde med dette satt i drift Den norske hagelfabrikk for produksjon av geværhagl.

Produksjonen foregikk ved å la smeltet bly falle 50 meter ned i et vannbasseng med 20 meters dybde. Tårnet skal visstnok ha vært det første av sitt slag i verden. Det brente ned allerede etter et par års drift, men ble hurtig gjenreist. Produksjonen opphørte i 1925 og tårnet ble revet samme år.

I 1907 ble det også reist et hagltårn på Grønland, trolig ved bøsse-maker Larsens tidligere verksted. Dette tårnet var ca. 40

meter høyt og var bygget av tre skipsmaster. Det ble revet allerede i 1911.

Bøsse-maker H.C. Larsen var sønn av den kjente bøsse-maker Hans Larsen som startet sin virksomhet på Bragernes i 1846. I 1850 kjøpte han "Buskeruds løkke" på Grønland (tomten er nå en del av Norcem Paper Mills område) og drev verksted her til 1900, da sønnen overtok. Larsen var kjent som en fremragende skarpskytter og ble bl.a. skytterkonge i 1862. Han var sterkt opptatt av teknisk utvikling og våpen og fikk en rekke våpenpatenter. I et sandtak ved kommunens garasjeanlegg i Konnerudgata bygget han skytebane for innskyting av sine geværer. Bøsse-maker verkstedet ble solgt til stolmaker Olaf Eriksen i 1901.

Kilde: Strømsgodset Klubb og bydel

Redaksjonen har bestått av:

Redaktør Jens H. Brekke

Redaksjonsmedlemmer: Odd Steen, Hans Halden og Bjørn Eriksen

Redaksjonskomiteens medlemmer hilser alle bladets lesere med ønske om en GOD JUL og et GODT NYTT ÅR.

Vi gjentar våre tidligere ønsker om lesernes hjelp om tips til å få kontakt med personer som kan ha gamle bilder og opplysninger av interesse for HISTORILAGSNYTT.

Vennlig hilsen

Jens Haugeto Brekke

Odd Steen

Hans Halden

Bjørn Eriksen